

Laatbloeier? Lastpost? Brein in ontwikkeling!

Breinbewust lesgeven

Tekst Marijke Nijboer

Leerkrachten van KBS De Zandberg in Breda willen kinderen nog beter ondersteunen bij het leren. Tijdens een training in Breinbewust lesgeven leerden zij over de executieve functies die belangrijk zijn bij het leren. Inmiddels ontwerpen zij zelf allerlei hulpmaterialen voor het werken aan deze functies.

'Als lezen of schrijven minder goed gaat, is er vaak sprake van onderliggende problematiek. We zagen dat steeds vaker, waarschijnlijk ook omdat we zelf beter kijken', zegt Claudette Kops, remedial teacher van de middenbouw. Kinderen krijgen snel een stempel, zegt Sonja

Brouwers, leerkracht van groep 6. 'Ze worden gezien als druk of vervelend, maar dat heeft een reden. Daar kan je heel goed op sturen, zodat het gedrag verandert. Dat is belangrijk want wie niet goed in z'n vel zit, komt niet tot leren.'

Vorig schooljaar gaf Hanni Bijl, adviseur van de CED-Groep, de leerkrachten van schoolbestuur INOS (28 scholen) een training over executieve functies. Een aantal enthousiastelingen besloot vervolgens een onderzoeksgroep te vormen. In verschillende groepjes ontwikkelden de leerkrachten eigen materialen: een vragenlijst die inzicht geeft in de ontwikkeling van executieve functies in het kindbrein; databases met suggesties voor een aanpak op individueel niveau en een aanpak op groepsniveau; en een checklist voor een rijke leeromgeving.

Een aantal materialen is klaar en gaandeweg komen er nieuwe plannen bij. Zo maakt één groepje nu materiaal voor een thematische werkwijze.

De werkgroepjes opereren zelfstandig. Op gezette tijden komt Hanni langs om de vooruitgang door te spreken en ideeën aan te reiken. Zo ook deze avond. Hanni: 'Het is tijd om je materialen te gaan delen met je collega's, ouders en leerlingen. Maar ondertussen kun je doorgaan met je onderzoek.'

Breinsleutels

Het boek 'Breinsleutels' behandelt vijf deuren naar de 'bovenkamer' van kinderen: het langetermijngeheugen en vier executieve functies: werkgeheugen (waar kennis verwerkt wordt), inhibitie (rem op het gedrag), flexibiliteit en planning. Deze functies helpen bij ingewikkelde taken zoals het maken van keuzes en oplossen van problemen. Breinsleutels zijn technieken waarmee de leerkracht die deuren kan openen. Zo ondersteunt hij of zij de executieve functies en het langetermijngeheugen en krijgt de ontwikkeling hiervan een stimulans.

Wie mag naar groep 3?

Leerkracht Clare Proost: 'Bij de afweging wie er rijp is voor groep 3, kijken we naar facetten als de sociaal-emotionele ontwikkeling en de leesvoorwaarden. Daar zou het bewust oefenen en ontwikkelen van de executieve functies een heel goede aanvulling op kunnen zijn.' Clare denkt daarbij aan de inzet van specifieke spelletjes. Sonja: 'Bijkomend voordeel is dat je met zo'n spelletje de hele groep bereikt.'

Door de kennis over executieve functies ga je anders naar kinderen en hun ontwikkeling kijken, zeggen de leerkrachten. Neem de vage term 'laatbloeier'. Door deze theorie besef je dat bepaalde executieve functies nog verder moeten rijpen. Hanni: 'Datzelfde geldt voor de "lastpost". Zo'n kind geef je taken die hem op de juiste manier aanspreken. En je helpt hem om vaardigheden te ontwikkelen zoals plannen en samenwerken, waarmee hij het straks in het vo beter kan doen.'

Doelen aan de muur

Aan een muur in haar lokaal heeft Sonja de doelen van verschillende taallessen uitgeschreven. Zoals: 'Ik leer wat enkelvoudige en samengestelde zinnen zijn.' Sonja: 'Je kijkt veel gericht naar het kind.'

Ik ging beseffen: dit hebben ze nodig, ze willen die doelen zien.'

Groep 5 van Maud Slagmolen zou een muurkrant gaan maken. Verschillende groepjes kregen deelopdrachten. Maud: 'Ik riep ze een voor een bij me en wat bleek: sommigen hadden nog niks gedaan. Ik heb samen met hen hun werk gestructureerd: wat moet er nog gebeuren, hoe ga je dat aanpakken? De volgende ochtend heb ik dat voor de hele groep herhaald en toen ging iedereen meteen aan de slag.' Hanni: 'Heel goed, je hebt ze begeleid bij het leren plannen en hun werkgeheugen ontlast. En het werkt inderdaad om, als iets niet lukt, te kijken welke concrete stappen er nodig zijn.'

Rt'er Claudette: 'We zijn op alle lagen met de executieve functies bezig: in de onder-, midden- en bovenbouw, op individueel-, klas- en schoolniveau. Je hebt er elke dag wat aan, voor ieder kind en ieder vak.'

Meer weten?

Hanni Bijl
h.bijl@cedgroep.nl
www.cedgroep.nl/breinsleutels
[@breinsleutels](https://twitter.com/breinsleutels)

